

OSREDNJA
KNJIZNICA
V CELJU

P 13531

RUDAR

Celje - skladišče

D-Per
65/1977

5000013531, 1

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

GLASILO KOLEKTIVA
RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE

LETO XI

TOREK, 15. FEBRUAR 1977

ŠTEVILKA 1

L. Mali, dipl.ing.rudarstva

Problematika razvojno-tehničnega sektorja DSSS REK Velenje

Zdajšnji razvojno-tehnični sektor delovne skupnosti skupnih služb REK Velenje šteje 44 ljudi in združuje geološko službo, hidrološko službo, projektivni oddelek, konstrukcijski oddelek ter gradbeno-nadzorno službo.

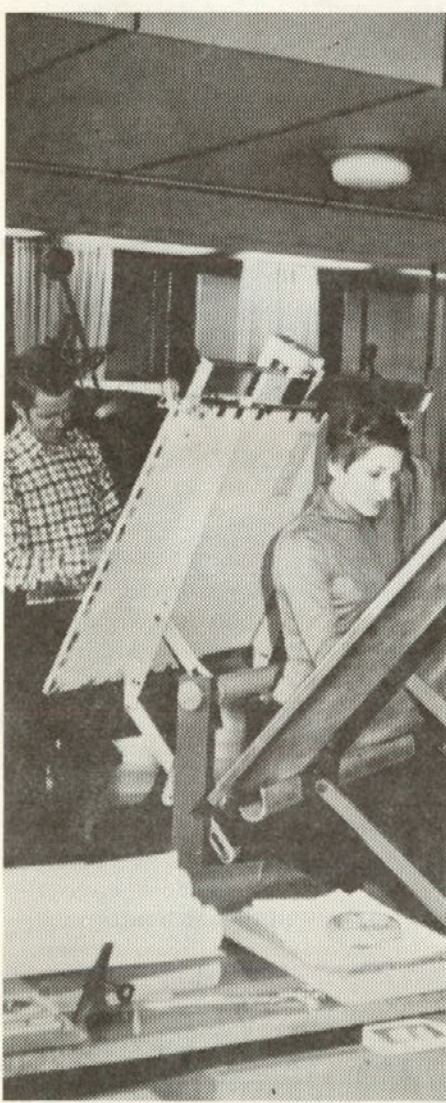
V 21. členu samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje, ki smo ga sklenili 5. 3. 1974, so se vse TOZD sporazumele, naj bo poslovni predmet nove delovne organizacije med drugim tudi:

- raziskovanje in načrtovanje izkoriščanja energetskih virov;
- inženiring za gradnjo industrijskih objektov za pridobivanje, transport in drobljenje rudnin ter objektov za proizvodnjo gradbenih materialov, ki zajema projektiranje, izdelavo, montažo in preizkusno obratovanje teh objektov;
- projektiranje elektro-strojnih naprav, rudarskih objektov in naprav, izvajanje raziskav in ustreznih tehnologij ter revizija teh projektov.

Nadalje so se v 33. členu sporazumele za skupno opravljanje:

- načrtovanja razvoja energetskih virov v skladu z energetskim razvojem SR Slovenije;
- organiziranja skupnega znanstveno-raziskovalnega in razvojnega dela;
- izvajanja inženiringa za graditev industrijskih objektov za pridobivanje, transport in drobljenje rudnin ter objektov za proizvodnjo gradbenih materialov.

Člen 34 sporazuma o združitvi pa zahteva, naj statut delovne organizacije REK Velenje in poseben samoupravni sporazum določita vrsto in obseg posameznih del iz člena 21 oziroma 33 ter njihovo podrobnejšo razdelitev med razvojno-tehničnim sektorjem oziroma delovno skupnostjo skupnih

Iz konstrukcijskega oddelka RTS

Dalje na 2. strani!

RUDAR — Glasilo kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje, naslov splošne uprave: Velenje — Rudarska 6, telefon h. c. 851 100.

Za organizacijo izdajanja in urejanje skrbi uredniški odbor v sestavi: Alojz Lipičnik (predsednik — RLV), Franc Švener (delegat — RLV), Ivo Petrej (delegat — ESO), Pavel Mejaš (delegat — RLV), informacijska komisija TOZD TEŠ (komisijo sestavljajo: Maks Lomšek, Adolf Ošlovnik in Martin Tomše — kot delegat TOZD TEŠ iz te sestave sodeluje na sejah odbora le eden), Rafael Batič (urednik), Silvo Pešak (odgovoren za tisk), Teodor Jelen (odgovorni urednik), Lojze Filipančič (odgovoren za zvezo z neposrednim obveščanjem).

Stalni sodelavci uredniškega odbora so: Ludvik Mali (svetovalec), Stojan Saje (novinar), Andrej Rozman (stalni dopisnik), Romana Misja (tajnik glasila), Lojz Ojsteršek (fotoreporter) — iz REK Velenje, in Tone Seliga — iz občinske konference SZDL Velenje.

Naslov uredništva: Velenje, Prešernova 5 (kadrovsko-socialni sektor, soba 31 — telefon interno 260)

Tiska TOZD TISK — Velenje, Foltova 10 • Glasilo prejema vsi člani kolektiva brezplačno • Izhaja po potrebi • Naklada v višini staleža zaposlenih + 80 izvodov

služb (DSSS) in posameznimi TOZD. Na osnovi tega naj bi se potem izdelala sistemizacija (razvrstitev in medsebojna povezanost) potrebnih delovnih mest in formiral primeren razvojno-tehnični sektor za uspešno reševanje teh nalog za potrebe TOZD in delovne organizacije.

Priprava predloga statuta delovne organizacije poteka že dolgo. Enako tudi izdelava predloga posebnega samoupravnega sporazuma, to je, sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev delovne skupnosti skupnih služb in temeljnih organizacij združenega dela v REK Velenje! Izdelava predloga tega samoupravnega sporazuma se je pričela že mnogo prej kakor pred enim letom, vendar so TOZD šele pred nekaj meseci sprejele samo njegovo osnovno besedilo - brez PRILOG, ki bi natančno določile in "uzakonile" primerno organizacijo, obseg in sistemizacijo posameznih sektorjev DSSS. V osnovnem besedilu tega sporazuma (v členu 16 - določba 1) je rečeno le, da je v DSSS organiziran tudi razvojno-tehnični sektor, medtem ko so v predlogu omenjenih PRILOG podrobno opisana vsa dela in naloge, ki se bi naj opravljale v DSSS. Za razvojno-tehnični sektor je v predlogu teh PRILOG predvideno sledeče delovno območje:

- spremlja tendence (težnje) razvoja energetike doma in v svetu;
- spremlja razvoj tehnologije pri izkoriščanju premoga in proizvodnji električne energije v termoelektrarnah;
- izvaja potrebne raziskave za investicijske načrte posameznih dejavnosti v delovni organizaciji;
- izdeluje (sam ali v sodelovanju z ustreznimi institucijami, ustanovami) tehnično dokumentacijo o izvedbi raziskav;
- izdeluje (sam ali v sodelovanju z ustreznimi institucijami in temeljnimi organizacijami združenega dela) razvojne in investicijske načrte posameznih dejavnosti v delovni organizaciji;
- izdeluje glavne in dopolnilne projekte za izvedbo izgradnje večjih novih objektov;
- izdeluje in vodi predpisano dokumentacijo o stanju rezerv surovinske baze;
- izvaja vsa dela v zvezi s pridobitvijo dovoljenj za izvajanje investicijskih del;
- sodeluje pri nabavah za velike investicijske objekte;
- izvaja inženiring za izgradnjo industrijskih objektov v okviru dejavnosti REK Velenje.

V nadaljnji obrazložitvi predloga nalog in organizacije razvojno-tehničnega sektorja (RTS) pa je rečeno sledeče!

Da bi v sektorju vsa našeta dela in zadeve lahko čimbolj uspešno opravljali, bi naloge razdelili na sledeča področja:

- 1) racionalizacija proizvodnje,
- 2) racionalizacija izkoriščanja,
- 3) kontinuiteta proizvodnje,
- 4) posebni problemi ekonomičnosti proizvodnje in poslovanja.

Na področju racionalizacije proizvodnje bi obravnavali in reševali probleme organizacije, mehanizacije in avtomatizacije posameznih in celotnih tehnoloških pro-

Pri delu v laboratoriju geološke službe RTS

cesov.

Na področju racionalizacije izkoriščanja bi skrbeli za optimalen (kar najboljši) izkoristek pri pridobivanju energetske surovine iz nahajališča oziroma ležišča, in to z zmanjševanjem izgub zaradi varnostnih stebrov in tehnologije odkopavanja.

Prav tako pa bi na tem področju skrbeli:

- za optimalno izkoriščanje toplotne energije lignita v termoenergetskih napravah, in to z izbiro najprimernejših asortimentov (vrst) lignita ter načinov drobljenja;
- za stalnost dogovorjene kalorične vrednosti energetskega lignita, in to z ustreznimi deleži lignita iz posameznih odkopnih polj z različno kvaliteto rezerv;
- za proučevanje problemov deponiranja in zalog.

Na področju kontinuitete (nepretrganosti) proizvodnje bi z ustreznimi analizami skrbeli:

- za zadostno in neprekinjeno proizvodnjo lignita in drugega, kar bo potrebno za nemoteno in gospodarno obratovanje šaleške energetske baze v prihodnjih desetletjih;
- za načrtovanje in projektiranje preseljevanja naprav in objektov iz Prelog na novo lokacijo;
- za raziskovanje, načrtovanje in projektiranje (izdelavo načrtov) v zvezi z odpiranjem jame Šoštanj;
- za raziskovanje in razreševanje problematike nadaljnega razvoja TOZD TE Šoštanj oziroma šaleške elektroenergetske baze ter
- za raziskovanje oziroma iskanje perspektiv za sproš

čene proizvodjalne potenciale (zmogljivosti) po končanem rudarjenju v Šaleški dolini.

Na področju posebnih problemov ekonomičnosti, proizvodnje in poslovanja bi raziskovali, proučevali in razreševali problematiko:

- varstva okolja (površin, vode in zraka) z ozirom na rudarjenje in proizvodnjo v termoelektrarnah in vpliv teh dveh dejavnosti na ekonomičnost oziroma ceno Gcal ali kWh energije;
- ugreznin površine zaradi odkopavanja;
- rekultivacije (ponovnega obdelovanja itd.) poškodovanih površin po izkopu lignita, kot jo terjajo zakonska določila;
- razvijanja stranskih obstoječih in vseh bodočih novih dejavnosti v okviru REK Velenje, za katere se bomo odločili; ter
- problematiko racionalizacij in izumov.

Dokončna okvirna in podrobna določitev in razmejitev področij razvojnih nalog pa je seveda še stvar dogovora s temeljnimi organizacijami združenega dela, s katerimi se bo prav tako treba sporazumeti o morebitnem združevanju drugih nalog - nalog, ki v predlogu PRILOG, o katerih je bil govor, niso zajete, pa bi se morda najuspešnejše in najbolj gospodarno reševale tudi v okviru razvojno-tehničnega sektorja DSSS.

Glede reševanja razvojno-tehnične problematike v delovni organizaciji REK Velenje smo torej že veliko razpravljali in predlagali, vendar vprašanja potrebnih sa-

V jamomerstvu RTS

moupravnih aktov za urejevanje te problematike (statuta delovne organizacije in omenjenega samoupravnega sporazuma) še nismo spravili z dnevnega reda.

Spričo tega prihaja pri delu razvojno-tehničnega sektorja DSSS do težav, ki se kažejo v negotovosti zaposlenih v sektorju glede vrst delovnih področij, za katere sektor odgovarja, in glede obsega, v katerem morajo opraviti posamezna dela - in s tem tudi v negotovosti zaposlenih, koliko služb in oddelkov ter koliko delavcev in kakšnih po strokovni usposobljenosti naj bi sploh imel sektor. To pa ima večkrat za posledico tudi težko določanje stopnje odgovornosti za izvedbo posameznih konkretnih nalog; posebno še, če so te večjega obsega in vezane na roke.

Jasno je, da prihaja zaradi vsega tega često tudi do trenj in neljubih razprav med sektorjem in temeljnimi organizacijami, če te niso zadovoljne z delom sektorja; oziroma do premalo utemeljenih očitkov TOZD službam in oddelkom RTS, češ da so počasni, neučinkoviti ali - celo to včasih očitajo - nezadostno strokovni. Delavce RTS taki očitki seveda vse prej kot spodbudijo; zaradi njih se počutijo zapostavljeni, celo nepotrebni, negotovi vase in brez perspektive.

Morda so pravkar izrečene besede preostre in razmere, v katerih delajo delavci RTS, prikazane pretirano črno. Vendar resnica je, da je za razvojno-tehnični sektor na vsak način treba čimprej jasno opredeliti delovna področja in obseg posameznih del. Obenem pa je treba natančno razmejiti pravice med njim in posameznimi TOZD in jih podrobno določiti, če želimo, da bo sektor lahko pri delu učinkovit in da bo moč od slehernega delavca v njem zahtevati popolno odgovornost za opravljeno delo.

Te opombe pa naj podprem še s sledečim!

Današnji RTS je pravzaprav le nekaj okrnjen ostanek tehničnega sektorja bivšega RLV, ki je pod vodstvom tehničnega direktorja in njegovih pomočnikov (glavnega inženirja proizvodnje, glavnega inženirja razvoja in glavnega mehanika) tehnično vodil, usklajeval in usmerjal celotno proizvodno, študijsko, razvojno in investicijsko dejavnost v delovni organizaciji!

Vzrok tega, da je današnji RTS takšen, je najprej v tem, da bi po določenih samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo REK Velenje in vseh dosedanjih predvidevanjih, naj opravljal le del dejavnosti, ki jih je v bivšem RLV opravljal tehnični sektor, in to predvsem razvojne dejavnosti za potrebe vseh TOZD REK Velenje.

Vendar to ni glavni vzrok njegove relativne okrnjenosti. Bolj je okrnjen zato, ker - kot že rečeno - tudi te njegove naloge še niso ustrezno opredeljene, se pravi, s splošnimi internimi akti; tako da so še vedno odprta vprašanja, koliko naj bo njegovo delovno območje razvoj in koliko, kot pri tehničnem sektorju bivšega RLV, tudi študij in investicijska dejavnost.

Poleg tega pa je še vedno nezadovoljivo rešeno (da ne rečemo, da še sploh ni rešeno) tudi zelo občutljivo

vprašanje združitve razvojnih dejavnosti obeh delov, iz katerih je nastala delovna organizacija REK Velenje, se pravi, razvojnih dejavnosti bivših delovnih organizacij TEŠ in RLV.

In kako bi - po mojem - prišli najhitreje do te združitve oziroma takšnega razvojnega oziroma razvojno-tehničnega sektorja, ki bi lahko učinkovito opravljal na loge s področja razvojnih potreb vseh združenih TOZD v REK Velenje?

Najprej bi se morale vse TOZD in RTS natančno dogovoriti, katere dejavnosti in dela naj bi združevali v novem sektorju DSSS za to področje, ki bi ga potem lahko tudi ustrezneje poimenovali; denimo, študijsko-razvojno-investicijski ali študijsko-razvojni ali razvojno-investicijski ali samo razvojni sektor - študijski in investicijski del pa bi formirali kot posebna oddelka ali

tančneje določiti v ustreznih internih samoupravnih aktih, in če so tisti od teh, ki smo jih že sklenili, pomanjkljivi ali premalo jasni, jih je treba ustrezno dopolniti. Manjkajoče akte za to področje pa je vsekakor treba čimprej skleniti.

Zakon o združenem delu dopušča v svojem 5. oddelku (členi 400 - 408) dve različni rešitvi organiziranja raziskovalno-razvojnega dela: ali v sklopu DSSS ali pa s formiranjem posebne TOZD - in vsako od teh dveh možnosti bo treba temeljito proučiti, preden bomo izbrali in "uzakonili" eno.

Reševanje vseh teh problemov že intenzivno poteka. Zadnji rok za njihovo rešitev - z drugimi besedami, za sklenitev potrebnega sporazuma TOZD in DSSS - je 1. 7. 1977. Tako je odločil delavski svet REK Velenje na seji z dne 22. 11. 1976. Torej lahko upamo, da bo raz-

Ob polaganju temeljnega kamna za TEŠ IV smo odkrili tudi spominsko ploščo, ki čaka, da jo po izgradnji te enote TEŠ vzdiamo v pročelje njenega glavnega objekta.

samostojna sektorja, in to pri posameznih TOZD ali na ravni REK Velenje.

Ko bi tako nedvoumno določili dejavnosti in ustrezno ime novega sektorja, pa bi bilo treba sestaviti še natančen seznam in opredeliti celotni obseg del sektorja ter določiti primerno organizacijo in sistemizacijo delovnih mest v sektorju za opravljanje vseh postavljenih nalog.

Ne nazadnje pa se bi morali s posameznimi TOZD sporazumeti in točno določiti, katera dela s področja študijsko-razvojno-investicijskih dejavnosti bi TOZD lahko uspešneje, ceneje in učinkovitejše opravile same in katera v okviru sektorja za te dejavnosti na nivoju delovne organizacije REK Velenje.

Najkrajšo pot do željenih rezultatov v tej zvezi nam kaže zakon o združenem delu. To pot pa moramo na-

vojno-tehnični sektor končno le zaživel tako, kot bo najbolje za vse TOZD in celotno delovno organizacijo REK Velenje.

TE Šoštanj IV dve leti po položitvi temeljnega kamna

Prvega februarja sta minili dve leti, odkar smo ob prisotnosti najvišjih predstavnikov našega družbeno-političnega življenja, našega gospodarstva in tujih ter domačih dobaviteljev opreme svečano položili temeljni kamen za izgradnjo četrte faze šoštanjske elektrarne, največje jugoslovanske enote za proizvodnjo električne energije, moči 335 MW.

Odločitev za izgradnjo

Odločitev za izgradnjo TEŠ IV, velikostnega razreda 300 MW, je prineslo ponovno spoznanje, da je premog eden izmed najpomembnejših virov za pridobivanje električne energije - oziroma neuravnovešena elektroenergetska bilanca naše republike ob prelomu prejšnjega desetletja, ki je terjala takojšnje načrtovanje in začetek izgradnje novih elektroenergetskih objektov.

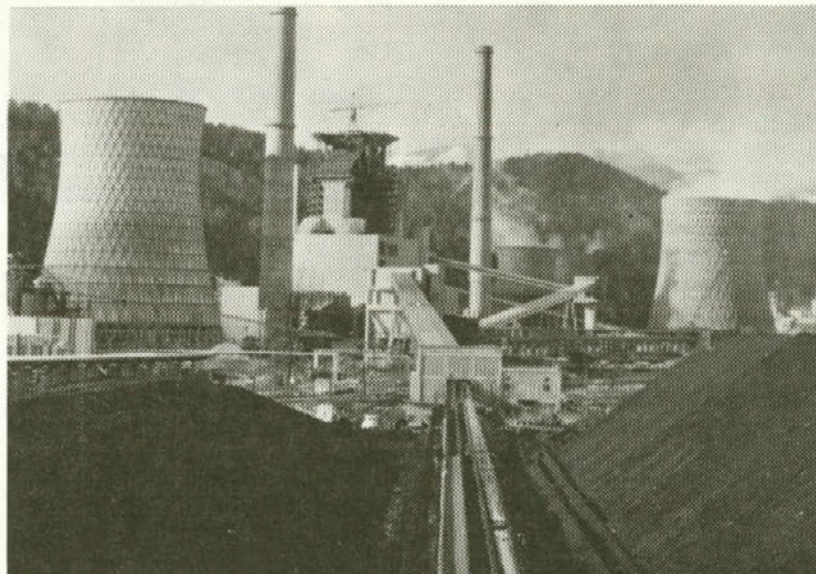
Izgradnja TE Šoštanj IV je prišla v plan graditve elektroenergetskih objektov v SR Sloveniji v začetku leta 1971. Takoj zatem je bila končana lokacijska študija in razpisana dokumentacija. Razpisa so se udeležili najvidnejši svetovni proizvajalci opreme za termoelektrarne. Komisija za primerjavo in ovrednotenje ponudb je za glav-

uradni rok za pričetek obratovanja TEŠ IV.

Za uradni pričetek gradbenih del je bil določen 1. februar 1975 - dan, ko smo na svečan način odprli gradbišče TE Šoštanj IV in slovesno položili temeljni kamen za glavni pogonski objekt.

Takoj naslednjega dne so buldožerji in drugi gradbeni stroji Gradisa, ki bo opravil vsa glavna gradbena dela, zaorali globoko v zemljo za postavitev temeljev kotlovne konstrukcije.

V drugi polovici istega leta so monterji montažnega podjetja "Braća Kavurić" že pričeli postavljati kotlovno nosilno konstrukcijo, v začetku leta 1976 pa se je pričela montaža drugih kotlovnih naprav in nato že montaža turboagregata, njegovih pomožnih naprav ter končno tudi električni del naprav.

Toliko nove elektrarne je že zgrajene - v ospredju nove naprave za transport premoga.

nega dobavitelja izbrala firmo KWU iz Erlangena v ZRN - v konzorciju s švicarsko firmo Sulzer.

Izgradnje TEŠ IV se udeležuje tudi domača industrija. Njen delež bo presegel 45 odstotkov vrednosti vseh del in opreme.

Pričetek izgradnje

Da bi z gradbenimi deli bilo moč pričeti čimprej, je reševanje problematike izbora dobaviteljev, naročila opreme in podpisa pogodbe potekalo pospešeno. Tako je do podpisa okvirnega naročila prišlo že aprila 1974, pogodba s KWU "za dobavo elektrarne moči 335 MW na ključ" pa je začela veljati oktobra 1974. Rok za njeno izgradnjo je 41 mesecev in teče od podpisa okvirnega naročila, kar pomeni, da se mora elektrarna docela izgraditi do oktobra 1977; se pravi, do roka, ki je tudi

Koliko del je že opravljenih?

Domači dobavitelji in proizvajalci opreme so imeli občutne zamude pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti. Že postavljanje kotlovne konstrukcije se je začelo z zamudo, ki jo je zakrivil dobavitelj te konstrukcije - Metalna iz Maribora. Sledile so zamude drugih dobaviteljev kotlovne opreme; največje zamude so imeli tovarna parnih kotlov Zagreb, "Djuro Djaković" iz Slavonskega Broda in Minel Beograd. Zamudo ima tudi tovarna Rade Končar, ki je dobavitelj visokonapetostnih motorjev, usmernikov in glavnega transformatorja.

Te zamude seveda slabo vplivajo na pravočasnost izvajanja montažnih del in s tem tudi na realnost roka za dokončno izgradnjo oziroma pričetek obratovanja TEŠ IV.

Na začetku tekočega leta - točneje, v 33. mesecu graditve in ob drugi obletnici položitve temeljnega kamna - je obseg opravljenih del za izgradnjo TE Šoštanj IV naslednji!

Gradbena dela za izgradnjo glavnega pogonskega objekta so končana. Končan je tudi dimnik; nazadnje so mu obzidavali notranjost. Hladilnemu stolpu urejujejo pršišče. Po vsem gradbišču pa opravljajo različna obrtniška instalacijska dela in izpopolnjujejo zunanjo ureditev.

Obseg opravljenih montažnih del!

- Aktivni del kotla	100 %
- Celotni kotel	85 %
- Pomožne kotlovne pogonske naprave	65 %
- Turboagregat s pomožnimi pogonskimi napravami	60 %
- Elektro-oprema	prek 60 %
- Transport premoga	55 %
- Priprava vode	85 %

Glede na navedene podatke in opombe ter podrobne analize je moč reči, da znaša obseg vseh opravljenih del za izgradnjo celotnega objekta TEŠ IV okrog 70 odstotkov!

Kdaj se bo pričelo poskusno obratovanje?

Kljub izrednim naporom investitorja in uresničevanju sprejetega programa številnih ukrepov za zmanjšanje posledic zamud, o katerih je bil govor, rezultati graditve niso zadovoljivi.

Da bi zmanjšali posledice zamujenega in preprečili nove zamude pri izpolnjevanju svojih obveznosti, so izvajalci povečali število delavcev pri izgradnji, podaljšali dnevni delovni čas ali uvedli izmenično delo in pritegnili k sodelovanju še več inozemskih delavcev in nove kooperante. Pri montažnih delih so uvedli tudi bolj spodbudno nagrajevanje. Vendar kljub vsemu temu željenih učinkov niso dosegli, in to predvsem zaradi neustrezne kadrovske strukture in slabe organizacije dela.

Glede na to investitor zahteva, naj se vsi ti ukrepi izvajajo še naprej, obenem pa naj se poiščejo še druge možnosti za izravnavo zamujenega oziroma za dokončno izgradnjo elektrarne v pogodbeno določenem roku.

Čeprav je upanja in možnosti, da se bi ta zahteva docela izpolnila, zelo malo, je investitor prepričan, da bo novi proizvodni blok pričel preizkusno obratovati vsaj konec leta 1977. (Maks Lomšek)

20 let dela podružnice ZES TE Šoštanj

Prejšnji mesec - v soboto, 8. januarja - je podružnica ZES (Zveze energetikov Slovenije) TE Šoštanj prazno-

Jože ANTOLIČ - Nujno je, da se ZES poveže tudi s SZDL, sindikati, Ljudsko tehniko, JLA in SLO.

*

vala 20-letnico dela. Člani podružnice - vseh je zdaj že 108 - so se zbrali na jubilejni, XX. redni letni skupščini in med drugim pregledali delovanje podružnice od vsega začetka. Ugotovili so, da se z dosedanjim delovanjem lahko le pohvalijo.

Zveza energetikov Slovenije se je do nedavna imenovala Zveza strojnikov in kurjačev Slovenije, njena podružnica TE Šoštanj pa Društvo strojnikov in kurjačev TE Šoštanj. ZES vodi republiški odbor, njene podružnice pa odbori podružnic. Predsednik podružnice ZES TE Šoštanj in njenega odbora je Jože ANTOLIČ.

Pred dvajsetimi leti, ob pričetku obratovanja I. faze TE Šoštanj, proti koncu leta 1956, je na pobudo republiškega odbora Zveze strojnikov in kurjačev Slovenije in pogonskih delavcev v elektrarni Šoštanj prišlo do ustanovitve odbora oziroma Društva strojnikov in kurjačev TE Šoštanj.

V društvo so se včlanili vsi strojniki in kurjači tedanje šoštanjske in velenjske elektrarne ter njihovi poklicni tovariši iz tovarne usnja Šoštanj.

Po ustanovnem občnem zboru, na katerem so za prvega predsednika društva izvolili Milana VRABIČA, takrat turbinskega strojnika v TE Šoštanj, je bilo treba takoj pričeti z delom. Dela je bilo na pretek, vendar z vztrajnostjo in čvrsto voljo so kmalu premagali vse začetne težave in pričeli dosledno izpolnjevati sprejete smernice in delovni program društva.

Za osnovno nalogo so si zadali strokovno izpopolnjevanje delavcev, saj so to terjale tako potrebe obeh elektrarn v dolini kakor tudi nekaterih drugih delovnih organizacij.

S tem ciljem pred očmi je odbor društva ob izdatni pomoči tehničnega vodstva TE Šoštanj izpeljal vrsto ukrepov in nalog za postopno izboljševanje strokovnosti dela na delovnih mestih strojnikov, kurjačev in drugih energetikov v dolini pa tudi drugod. Denimo, organiziral je več strokovnih tečajev za kurjače parnih kotlov, za delavce v avtomatskih toplotnih komandah in pozneje tudi za strojnike parnih turbin. In koliko predavanj ter strokovnih sestankov je organiziral tudi za druge delavce! Omenimo naj samo seminarje, na katerih si je kar 75 delavcev od vsepovsod pridobilo potrebno kvalifikacijo in se uspešno pripravilo na polaganje strokovnega izpita.

to širom po Sloveniji.

Društvo je organiziralo tudi mnogo strokovnih izletov, ekskurzij; po Sloveniji, celi Jugoslaviji in tudi v tujino. Na njih so se mnogi člani društva seznanili z razvojem tehnologije v elektrarnah in drugih energetskih objektih doma in v svetu. Med drugim so si lahko ogledali hidroelektrarne na Dravi, hidroelektrarno Djerdap, toplarno v Zagrebu, nekaj termoelektrarn na Češkem, v Avstriji, ZRN in Italiji pa tovarno kotlov SULZER v Švici, ki je za termoelektrarno Šoštanj dobavila prve štiri kotle, sedaj pa dobavlja še šestega - za IV. fazo.

Te ekskurzije so bile še kako pomembne; tehnika nenehno napreduje; tehnološki procesi se stalno izpopolnjujejo; proizvodni stroji in naprave v energetiki imajo vedno večje zmogljivosti in izkoristke - in tem hitrim korakom napredka je treba stalno in brez obotavljanja slediti.

Delovno predsedstvo jubilejne skupščine podružnice ZES TE Šoštanj - levo predstavnik ZES ing. Žvab

S temi oblikami dejavnosti je društvo po eni strani razbremenilo izobraževalni center pri republiškem odboru Zveze strojnikov in kurjačev in mu tako pomagalo reševati kadrovske probleme v slovenskem elektrogospodarstvu. Po drugi strani pa so praktične oblike strokovnega izpopolnjevanja, ki jih je društvo organiziralo v termoelektrarni Šoštanj, omogočile številnim članom društva in tudi drugim delavcem vpogled v tehnologijo sodobnih elektroenergetskih proizvodnih naprav in prenos pridobljenih izkušenj na področja njihovega dela.

Ta osrednja dejavnost društva je v začetku seveda bila vse prej kot lahka, saj takrat še ni bilo ne izkušenih predavateljev ne primerne strokovne literature. Uspehe, ki jih je društvo kljub temu doseglo, je treba pripisati predvsem prizadevnosti in iznajdljivosti strokovnjakov, ki so takrat delali v elektrarni Šoštanj. Ti so sami izbrali primerne izobraževalne oblike in metode. Sami so sestavljali tudi študijsko gradivo - strokovne brošure, ki se še danes s pridom uporabljajo, in

Člani Društva strojnikov in kurjačev TE Šoštanj oziroma podružnice ZES TE Šoštanj se tega zavedajo. Vedo, da jim je naša socialistična samoupravna skupnost zapala gospodarjenje z dragimi in občutljivimi napravami in da tega zaupanja ne smejo zlorabiti, temveč ga morajo nenehno upravičevati. Vedo, da morajo stalno stremeti za lastnim strokovnim izpopolnjevanjem - bodisi da delajo pri pogonskih napravah ali pri vzdrževanju termoelektrarne, ker bodo le tako lahko uporabljali tudi jutrišnje dosežke razvoja tehnike na področju energetike!

O jubilejni skupščini društva

Na dvajseti, jubilejni redni letni skupščini so se člani društva - kot smo že povedali - zbrali 8. januarja.

Začetek skupščine je bil običajen: izvolitev njenih organov in pa volilne komisije, ker so imeli izvoliti tudi nov odbor društva, saj se je dosedanjemu mandat iztekel. Sledilo je poročilo predsednika društva Jožeta Antoliča. Potem je bil na vrsti podpis listine o pobratenuju društva oziroma podružnice ZES TE Šoštanj in podružnice Saveza energetičara Hrvatske - Zagreb. Preostali del skupščine pa so izpolnile volitve novega odbora in podeljevanje diplom ter spominskih daril ustanovnim članom in požrtvovalnim dosedanjim funkcionarjem v društvu.

Iz poročila predsednika društva oziroma podružnice ZES TE Šoštanj - Jožeta Antoliča, ki ga je novi odbor društva na svoji ustanovni seji, opravljeni nekaj dni po skupščini, ponovno izvolil za predsednika društva - velja povzeti naslednje!

Na zadnji letni skupščini Zveze energetikov Jugoslavije, ki so se je udeležili delegati vseh republiških zvez (med njimi so bili tudi predstavniki podružnice ZES TE Šoštanj), poleg drugih vabljenih pa tudi predstavniki sindikatov, Ljudske tehnike in JLA - so si zadali za prednostno nalogo: sprejetje novega statuta Zveze energetikov Jugoslavije in pravilnika o izobraževanju energetikov, ki bosta obvezovala vse organizacije in društva energetikov v Jugoslaviji!

Ta odločitev je še zlasti pomembna zato, ker bosta ta dva dokumenta terjala enotnost pravic, obveznosti in odgovornosti vseh jugoslovanskih energetikov na značilnih delovnih mestih, poleg tega pa še hitrejšo usklajevanje razmer v naši energetiki z napredkom na tem področju v svetu. Slednje velja tudi za domače založniške strokovne literature s področja energetike.

Na skupščini ZEJ so dali tudi pobudo, naj bi v vseh republikah in avtonomnih pokrajinah ustanovili srednje in višje šole za energetike. Predlagali pa so tudi uvedbo beneficirane delovne dobe za energetike, ki delajo v izmenah na izredno težkih delovnih mestih.

Iz nadaljevanja skupščine pa povzemamo prispevka k delu skupščine, ki sta ju podala njena gosta inženir Žvab, predstavnik Zveze energetikov Slovenije, in profesor Topolšek, ki je v imenu podružnice Zveze energetičara Hrvatske - Zagreb podpisal listino o pobratenuju. Za sklep pa navajamo imena dobitnikov diplom za požrtvovalno dolgoletno delo v podružnici Zveze energetikov Slovenije TE Šoštanj.

Ing. Žvab je po pozdravnem nagovoru opomnil na najpomembnejše prihodnje naloge Zveze energetikov Slovenije in vseh njenih podružnic. Dejal je, da so te naloge še vedno organiziranje različnih oblik strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja energetikov - od izobraževalnih tečajev in ekskurzij do predavanj in posvetov.

Profesor Topolšek je navzoče prav tako najprej pozdravil in jim v imenu ZEH Zagreb zaželel še nadaljnjih uspehov v društvu. Zatem pa je označil pomen pobratenuja med obema društvoma. Rekel je, da bodo tako lahko še bolj okrepili že doslej zgledno meddruštveno sodelovanje pri organiziranju strokovnih posvetov, predavanj, ekskurzij in drugih oblik izmenjave izkušenj, ki da je

osnovni pogoj za organsko povezanost naše celotne energetike, še posebno pa elektrogospodarstva.

Dobitniki diplom!

Jože ANTOLIČ
Evgen DRVARIČ
Drago DVORŠAK
Franc KRAJNC
Jože KOVAČ
Marjan LESKOŠEK
Filip LESNJAK

Franjo MAŠEK
Stane OSOJNIK
Stane REŽEN
Branko STOPAR
Franc ŠILC
Milan VRABIČ
Ivan ZAVRŠNIK

LoM

S IV. srečanja naših racionalizatorjev - Z leve v desno: direktor RTS Ludvik MALI, dobitnik diplome Janko ARISTOVNIK iz RLV-MT ter Alojz JEVŠENAK iz DSSS, referent za strokovno pripravo predlogov izboljšav

ČETRTO SREČANJE NAŠIH RACIONALIZATORJEV

Na ravni delovne organizacije je treba ustanoviti referat za racionalizacije, v vseh večjih temeljnih organizacijah pa komisijo za racionalizacije!

Ob koncu lanskega leta je bilo že četrto zaporedno letno srečanje naših delavcev racionalizatorjev. Namen

srečanja - organizirali so ga v našem novem obratu družbene prehrane v Velenju - je bil pregled dela komisije REK Velenje za racionalizacije v lanskem letu, predvsem pa pregled dosežkov, izmenjava izkušenj in spodbujanje naših delavcev, ki ustvarjajo na tem področju, za nadaljnje delo. Vsem našim racionalizatorjem, ki so v letu 1976 prejeli za prijavljene in v praksi uresničene predloge racionalizacij zadnjo nagrado, je direktor razvojno-tehničnega sektorja DSSS Ludvik Mali podelil diplomu racionalizatorja REK Velenje, še pred tem pa je predsednik komisije REK Velenje za racionalizacije Vinko Gostenčnik označil racionalizatorstvo v naši delovni organizaciji v preteklem letu. V nadaljevanju povzemamo nekaj misli iz govora Vinka Gostenčnika!

V letu 1976 sta v naši delovni organizaciji poleg komi-

Levo dobitnik dveh diplom Miha LETONJE iz ESO, v ozadju dobitnik diplome Pavle AŽBER iz RLV-JG, desno predsednik komisije REK Velenje za racionalizacije Vinko GOSTENČNIK iz RLV-MT

sije REK Velenje za racionalizacije delovali še tovrstni komisiji v TOZD TE Šoštanj in Zunanji obrati.

Komisija v elektrarni je imela kar 8 sej, na katerih je sprejela 12 predlogov izboljšav in pri štirih izboljšavah končala z izplačevanjem nagrad. Dokaj delovna je bila tudi komisija v Zunanjih obratih.

Največ dela pa je seveda imela "centralna" komisija, komisija REK Velenje. Med letom se je morala sestati 16-krat. Na osnovi sklepov, ki jih je sprejela, je izdala 212 dopisov, obvestil in odločb, obravnavala pa je prek 70 konkretnih predlogov izboljšav; od teh jih je na novo registrirala 39 in nagradila skupno 36 (16 iz TOZD RLV, 4 iz TEŠ, 13 iz ESO, 2 iz ZO in 1 iz DSSS). Skupna vsota ekonomskega prihranka od vseh nagrajenih 36 izboljšav znaša 15 468 439 dinarjev.

Glede na leto 1975 se je število nagrajenih predlogov v letu 1976 tako povečalo za četrtno, celotni ekonomski prihranek pa kar šestkrat. To zgovorno kaže, da se je

močno povečal ekonomski učinek realiziranih predlogov izboljšav. Podatek, da je bilo za nagrade izplačanih le 200 780 dinarjev ali 1,3 odstotka celotnega prihranka, pa potrjuje, da izboljšave koristijo vsem našim delavcem in ne le racionalizatorjem; oziroma da se je za razliko med celotnim prihrankom in vsoto nagrad, torej za 15 267 659 dinarjev, pocenila proizvodnja oziroma povečal dohodek temeljnih organizacij, ki so nagrajene izboljšave izkoriščale.

Omeniti velja tudi, da smo v letu 1976 sprejeli nov pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih idejah. In sicer zategadelj, ker lahko po mnenju komisije REK Velenje za racionalizacije ta pravilnik - glede na to, da je vsestransko spodbudnejši od prejšnjega - razširi krog naših delavcev, ki razmišljajo, kako s tehničnimi izboljšavami povečati delovni učinek, zmanjšati fizični napor, doseči večjo varnost in boljšo kva-

Diplomu prejema Jože JELEN, zdaj že upokojen član TOZD RLV-STR, ki je med svojim dolgoletnim delom pri RLV izboljšal in olajšal marsikateri tehnološki postopek v jami.

liteto dela in z vsem tem tudi večji dohodek!

Vendar to - nadalje meni komisija REK Velenje - da je novi pravilnik sam po sebi spodbudnejši, še ne zagotavlja, da bo naše racionalizatorstvo resnično bolj množično. Komisija opominja, da je treba novi pravilnik tudi v celoti uveljaviti; oziroma v skladu z njim ustanoviti na ravni delovne organizacije tudi profesionalno službo za racionalizacije, v vseh večjih TOZD pa komisijo za to dejavnost. In glede tega ima komisija brez dvoma prav, saj se prenekateri naš delavec pritožuje, češ da bi se lotil kakšne potrebne izboljšave, vendar ni ljudi, ki bi lahko posvetili več časa njegovim zamisli in mu pomagali. Torej je v večjih TOZD zares potreben samoupravni organ za to področje aktivnosti, na ravni delovne organizacije pa strokovna služba, ki se bo lahko v celoti posvetila racionalizatorstvu.

V mnogih drugih delovnih organizacijah so ta vprašanja že rešili! V ZP Iskra Kranj, na primer, poklicno

dela na področju industrijske lastnine kar 8 delavcev, v jeseniški železarni 3; referat za racionalizacije imajo celo v tako mali delovni organizaciji, kot je tovarna stikalnih naprav Maribor; in še v manjših delovnih organizacijah. Glede na to bi torej v REK Velenje morali brez odlašanja zaposliti vsaj enega stalnega delavca za to področje.

Racionalizatorstvo ni in ne sme biti le modna muha ali zgolj parola, temveč trajna aktivnost, ki jo morajo podpirati vse vodstvene in samoupravne strukture v TOZD; če želimo v večji meri izkoristiti ustvarjalne pobude delavcev.

Racionalizatorstvo mora biti vedno bolj osnovna sestavina poslovne in razvojne politike TOZD. V ta namen bo treba podrobno raziskati, kateri nerešeni problemi najbolj ovirajo razvoj proizvodnje oziroma rast produktivnosti in rentabilnosti poslovanja. Nadalje, kateri problemi ogrožajo varnost delavcev ali povzročajo škodo v okolju.

Vsaka proizvodna enota bi morala izdelati temeljit popis teh problemov in ga objaviti v internem glasilu ali na razglasnih deskah. Tak popis in objava bi morala po statih izhodišče za načrtno, organizirano izumiteljsko delo. Reševanje na ta način odprtih problemov pa bi bilo treba vključiti tudi v vsakoletni razvojni načrt.

V zahodnih državah je podjetniški interes za novatorske predloge zelo velik. Tako v ZR Nemčiji mnogo podjetij izplača za vsak perspektiven pismen predlog - tudi če ga ne izkoristijo v praksi - 50 nemških mark (okrog 380 din); menijo, da predlagatelj z njim dokazuje svoj delovni interes in povezanost s podjetjem. Veliko število predlogov izboljšav v ZDA (glede na različne panoge je v racionalizatorstvo in izumiteljstvo vključenih od 10 do 20 odstotkov vseh zaposlenih) pa lahko pripišemo temu, da je tam aktivnost na tem področju pogoj za napredovanje pri delu, obenem pa tudi za ohranitev dobrega delovnega mesta.

Pri nas so žal razmere vse drugačne. Mnoge naše delovne organizacije raje kupujejo licence in uvajajo tuje tehnologije, čeprav bi pri marsičem lahko izkoristile lastne ustvarjalne zmogljivosti.

V sedanji fazi razvoja bi za naše gospodarstvo vsekakor bilo bistveno boljše, če bi se oprli na veliko več lastnega raziskovalnega dela in uvažali čimmanj tujega znanja. Ker je nova tehnologija glavni pogoj za povečanje produktivnosti, bi v vseh naših delovnih okoljih morali:

- čimbolj izkoristiti ustvarjalne sposobnosti delavcev;
- skrbeti za znanje in strokovnost z ustreznim štipendiranjem in izobraževanjem ob delu;
- podpirati dejavnost strokovnih združenj in društev ter delovanje strokovnih knjižnic;
- sproti zagotavljanje nabavo nove strokovne literature in zbirati strokovne informacije iz sodobnih informacijskih virov;
- krepiti sistem javnega strokovnega obveščanja in pretok strokovnih informacij;
- finančno podpirati raziskovalno dejavnost;
- tesneje povezovati delo znanstveno-raziskovalnih organizacij in gospodarstva;

- še bolj aktivirati delo znanstveno-raziskovalnih skupnosti in strokovnjakov v delovnih organizacijah.

Ob koncu svojega govora je predsednik naše "centralne" komisije za racionalizacije povedal še nekaj o letu 1976 kot drugem letu tehnoloških inovacij in zaščite pravic industrijske lastnine pa o prispevku naše delovne organizacije na tem področju. V tej zvezi je med drugim poudaril velik pomen sodelovanja naših racionalizatorjev na lanskoletni republiški razstavi tehnične ustvarjalnosti in inventivne dejavnosti, ki je bila konec novembra v Celju, prav tako pa pomembnost navezave naših stikov s službo za izume in tehnične izboljšave v jeseniški železarni in še v nekaterih drugih delovnih organizacijah.

Sklep tudi tega srečanja naših racionalizatorjev pa je bila razdelitev diplom racionalizatorja REK Velenje.

Diplomo so dobili:

Pavle AŽBER, TOZD RLV - JG, za predlog "Permanizacija jamskih prostorov s sidranjem sten";

Stane CEVZAR, TOZD RLV - MT, za predlog "Mehanska naprava za razpiranje sten na OMKT";

Vinko ČULK, TOZD ESO, za predlog "Labirint Ø 94 x 32";

Anton DRAŽ in Mirko VIDMAR, TOZD RLV - MT, za predlog "Izboljšano vodenje stroja EW 170 L po transporterju EKF-3";

Ivan GOLOB in Anton GOROGRANC, TOZD ESO, za predlog "Dve orodji za izdelavo ovojnic rezalnih bobnov";

Franc JELEN, TOZD TEŠ:

- za predlog "Preklapljanje izpihovalnikov saj na kotlih I in II" ter

- za predlog "Vstavljanje drče za žlindro pod iznašalcem kotla V";

Jože JELEN, TOZD RLV - STR (upokojen), za predlog "Naprava za priključek verige kombajna na povratni čela brez hidravlične stojke";

Rafael KOPITAR, TOZD ESO, za predlog "Spona 1-2 za demontažo podporja SALZGITTER";

Alojz KORENIČ, TOZD RLV - JZ, za predlog "Varnostna zapora proti obračanju stropnikov na sekcijah OMKT in OKP";

Miha LETONJE, TOZD ESO, za predlog "Držalč noža na bobnu kombajna";

Miha LETONJE in Ivan ZUPANČIČ, TOZD ESO, za predlog "Izboljšava tehnologije izsekovanja stranic za zavorne naprave vagonov";

Franc OSTROŽNIK, TOZD RLV - MT, za predlog "Krivljenje pločevine za škatle za vezavo lesov pri gumitrakovih";

Herman OSTROVRŠNIK in Jože DERMOL, TOZD TEŠ, za

predlog "Prekritje bunkerjev za premog";

Ivan ŠKOFLEK, TOZD RLV - STR, za predloga "Naprava za ravnanje krivih letov pri DN vpenjaču" ter "Glodalec - strojna naprava za obnavljanje tesnilnih utorov na ohišju SPN";

Franc ŠPEGEL, TOZD ZO, za predloga "Priprava za dviganje kolutov" ter "Priprava za dviganje jeklenih plošč";

Vlado ŠULIGOJ, TOZD RLV - STR:

- za predlog "Kotomer za snemanje profilov v polar-nem koordinatnem sistemu" ter
- za predlog "Klema za cepljenje gume za zračne zave-se";

Martin ŠUŠTERŠIČ, TOZD RLV - JV, za predloga "Kljuka za pomoč pri zamikanju sekcij" ter "Vzvod za dvi-

Z redne letne skupščine
konference naših osnovnih
sindikalnih organizacij

Rudarji se najbolj ogrevajo
za izboljševanje delovnih
razmer in izkoristka
jamske mehanizacije

Zadnjo soboto v januarju se je ob devetih dopoldne ses-tala v Delavskem klubu konferenca delegatov naših os-

Z leve v desno: Ivo KADLIČEK, predsednik naše sindikalne konference, ter predsedstvo njene redne letne skupščine

ganje dankratov";

Franc TAMŠE, TOZD ESO, za predlog "Orodje za ravnanje EKF prečnikov";

Jože URANJEK, TOZD ESO:

- za predlog "Naprava za demontažo in montažo hidravličnega podporja URHO-1" ter
- za predlog "Orodje za ravnanje MWH zamikalnih in potisnih cilindrov, batnic teh cilindrov ter zaščitnih cilindrov";

Jože VELER, TOZD ESO, za predlog "Naprava za vrtnenje stojk MWH";

Štefan ZAGORIČNIK, DSSS, za predlog "Šestdelno jekleno podporje v kombinaciji z betonom in s posebnim spojem v tleh";

Jože ZALUBERŠEK, Janko ARISTOVNIK, Mirko MELANŠEK (vsi TOZD RLV - MT) in Martin TREBŠE (ESO) za predlog "Predelava napenjalca za gosenice PK-3M".

Miroslav ŽOLNIR

novnih sindikalnih organizacij na redni letni skupščini. Delegate so poslale vse osnovne organizacije, na skupščino pa je prišlo tudi veliko drugih vabljenih - med njimi tudi Ivo Kamnik, podpredsednik republiškega odbora Sindikata delavcev energetike in premogovništva Slovenije, Marcel Medved, predsednik občinskega sindikalnega sveta Velenje, Ivan Čuljak, predsednik občinskega odbora Sindikata delavcev energetike in premogovništva Slovenije - Velenje, Vinko Gostenčnik, predsednik konference osnovnih sindikalnih organizacij TOZD RLV, Martin Tomše, predsednik konference osnovnih sindikalnih organizacij TOZD TEŠ, direktorji nekaterih TOZD RLV, direktor TOZD TEŠ, ESO in drugi.

Po opravljenih začetnih formalnostih in izvolitvi delovnega predsedstva (za predsednika delovnega predsedstva so izvolili Karla Čretnika, predsednika osnovne sindikalne organizacije DSSS) in drugih organov skupščine so prišla na vrsto poročila. Naprvo sta poročala Ivo Kadliček, predsednik konference, in Miha Pevnik, njen tajnik. Pri naslednjih poročilih - o delu predsedstva konference, finančnem poslovanju konference,

poslovanju blagajne vzajemne pomoči ter o našem sindikalnem športu in rekreaciji v minulem letu - pa se konferenca ni dolgo mudila, ker so jih vabljeni dobili že z vabili. Nasploh velja omeniti, da sta organizatorja skupščine (predsedstvo konference in tajništvo DPO REK Velenje) dobro poskrbela za pripravo potrebnega gradiva.

V nadaljevanju so bile na vrsti: dopolnitve poročil in razprava po poročilih; obravnava in sprejem delovnega in finančnega programa konference za leto 1977 pa enakih programov za šport in rekreacijo, ki jo organizira komisija za to dejavnost pri konferenci. Zadnji del skupščine pa so izpolnili poročilo nadzornega odbora (podal ga je predsednik odbora Janez Mravljak iz DSSS), sprejem predloga sklepov konference in pohvalne besede Iva Kamnika, podpredsednika republiškega odbora Sindikata delavcev energetike in premogovništva Slovenije, o celotnem delu skupščine.

Iz poročila Iva Kadlička

Marsikatero sindikalno skupino
še sploh ne skrbi,
kako delajo poedini njeni
člani na delovnih mestih ...

... Vendar zakon o združenem delu je v določbah o delitvi in razporejanju dohodka glede tega zelo jasen ... V naši delovni organizaciji je prvi korak za izboljšanje sistema nagrajevanja že storjen. Tik pred javno razpravo je predlog nove analitične ocene delovnih mest, in ko bomo o njem razpravljali, mora sindikat poskrbeti, da se bodo pravilno upoštevale vse utemeljene pripombe kakor tudi postavljena vprašanja.

Drugi korak, ki nas čaka, je izpopolnitev meril za ocenjevanje delovne uspešnosti posameznih delavcev ...

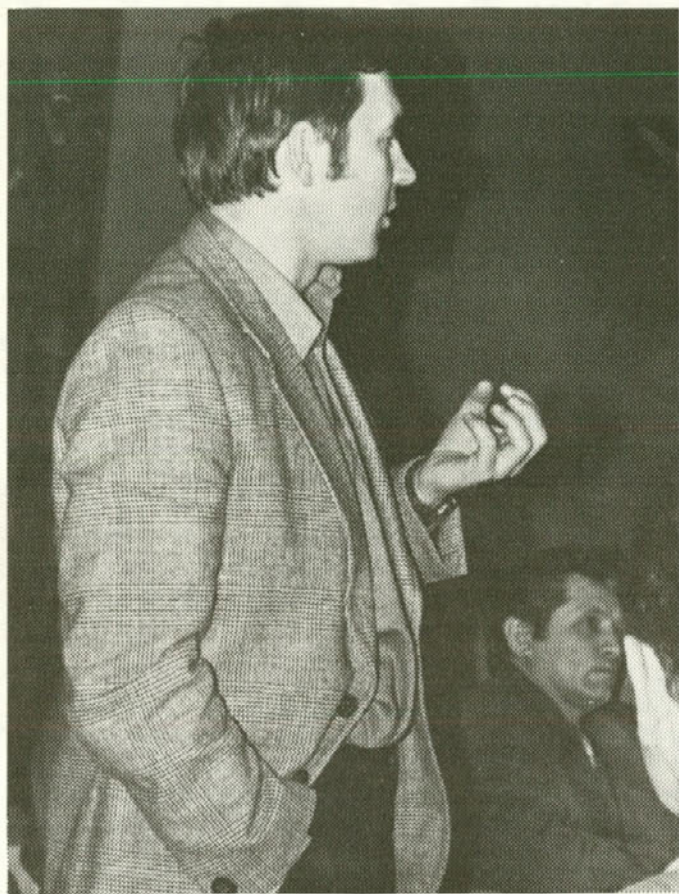
Za sklep pa naj še enkrat opomnim na glavne naloge naših sindikalnih organizacij za tekoče leto; te naloge so:

- poglobljanje delovanja sindikalnih skupin pri iskanju rešitev za izredno pereče probleme pri našem delu, kot so nezadovoljiva rast storilnosti, kritično težka delovna mesta v jami, slabo gospodarjenje z reprodukcijskimi materiali na nekaterih delovnih mestih in zlorabljanje pravic iz delovnega razmerja;
- poživitev delovanja doslej premalo delavnih osnovnih sindikalnih organizacij;
- pospešeno usklajevanje dohodkovnih odnosov znotraj REK Velenje in EGS z zakonom o združenem delu;
- izpopolnjevanje sistema nagrajevanja po delu in delovnih rezultatih;
- predvsem pa še večja skrb za varstvo pri delu.

Povzetek poročila Mihe Pevnika o letnih skupščinah OOS

Tajnik konference Miha Pevnik je povedal, da so si osnovne sindikalne organizacije v naših temeljnih organizacijah in DSSS zadale za tekoče leto zlasti naslednje naloge:

- OOS v TOZD RLV - organizacija izobraževanja mladih za delo v samoupravnih in DPO organih, spodbujanje delavcev za izumiteljstvo in racionalizatorstvo, večanje možnosti vseh rudarjev za letovanje in klimatsko zdravljenje, izboljševanje udobnosti skupnih prostorov na obeh jaških (garderob, kopalnic - rudarji terjajo tudi boljšo oskrbo z milom idr., pa prostorov za delitev malic), izboljšanje prevoza na rudniških avtobusih (zdaj je včasih na njih nepopisna gneča), prizadevanje za uvedbo dodatka za delo v neraziskanih področjih (za ta dodatek se potegujejo predvsem člani OOS v TOZD Priprave), prizadevanje za izenačitev jamskih ključavničarjev in električarjev z drugimi proizvodnimi delavci v jami pri beneficirani delovni dobi (tudi njim bi naj priznavali 16 mesecev zavarovalne dobe za 12 mesecev dela in ne le 15 za 12 kot zdaj);
- OOS v TOZD TE Šoštanj - ustanovitev še ene OOS, in sicer OOS "splošne službe" (zdaj imajo OOS: pogon, elektro-vzdrževanje, strojno vzdrževanje ter gradbeno vzdrževanje), prehod na dosledno nagrajevanje po delovnih rezultatih (eden od delegatov iz TEŠ je kasneje glede nagrajevanja dodal še, da so v njihovi TOZD že uveljavili novo analitično oceno delovnih mest in si nasploh veliko prizadevajo za stabilno gospodarjenje, obenem pa za uresničevanje sindikalne liste);
- OOS v TOZD ESO - ureditev kadrovske politike z ozirom na odhajanje sposobnejših delavcev iz TOZD, razširitev izobraževanja ob delu, večja skrb za reševanje problemov delavcev invalidov in upokojene delavce tako ESO kakor celotne delovne organizacije REK Velenje;
- OOS v TOZD ZO - spodbujanje izumiteljstva in racionalizatorstva (kot OOS v TOZD RLV!), povečanje aktivnosti na področju SLO in družbene samozaščite;
- OOS v TOZD PGM (Za to OOS je poročal njen predsednik Mile Maksimovič.) - iskanje ustreznih delovnih mest za izčrpane delavce (v tej TOZD imajo čez 20 odstotkov takih delavcev, in sicer zatogadelj, ker se je zaradi poslovnih težav kolektiv TOZD manjšal, odhajali pa so predvsem mlajši delavci);
- OOS v TOZD AP - izboljšanje sistema pridobivanja prihodka in nagrajevanja delavcev;
- OOS v TOZD PZS - povečanje možnosti za rekreativno zdravljenje delavcev v toplicah (kot v TOZD RLV!);
- OOS v TOZD TISK - nadaljnje iskanje možnosti za preselitev tiskarne v primerne prostore (zaradi tesnih prostorov imajo še vedno precej zmogljivosti neizkoriščenih);
- OOS v TOZD DPG - prizadevanje za izboljšanje zdravljenja bolnih delavcev (zdravstveni dom tudi njim pošilja nazaj na delo še bolne delavce);
- OOS v DSSS - prizadevanje za čim prejšnjo izdelavo organizacijske in funkcionalne sheme DSSS ter za popestritev oblik in vsebine izobraževanja mladih za delo v samoupravnih in DPO organih.

Zgoraj udeleženec razprave Franc AVBERŠEK - spodaj v sredini pa Alojz GRADIŠNIK

RAZPRAVA PO POROČILIH

Povzetek prispevkov,
ki brez dvoma zaslužijo
posebno pozornost

Alojz GRADIŠNIK, predsednik
ene od treh OOS v TOZD RLV - JZ

"Predsednik konference Kadliček je v poročilu med drugim opomnil, da se pred nas vedno ostreje postavlja naloga za dosledno uvedbo 42-urnega delovnega tedna tudi za jamske delavce. Res je; skrajni čas je, da tudi rudarji začnemo delati 42 ur tedensko! Koliko invalidov, koliko 'bolniških' imamo, ker ni časa za počitek - posebno ob koncu leta, ko z nadurami lovimo plan! Pa velika fluktuacija delavcev! Tudi ta je posledica primanjkovanja časa za počitek. Po eni strani - po drugi strani pa, po mojem, premale pozornosti do nanovo sprejetih delavcev! Pridejo in grejo naravnost na odkop in bi morali že v začetku dati od sebe toliko kot izkušen rudar ...

V jami je torej na vsak način treba preiti na 42 ur dela tedensko, saj nam naraščanje števila invalidov, 'bolniških' in fluktuacije prinaša velike težave in stroške.

Vendar kar tako ni mogoče preiti. V jami so ogromni pritiski, odkopavamo pa že povsod tudi strojno. In da bi ubežala stisnitvam, ki povzročajo velike proizvodne zastoje in stroške, bi morala mehanizacija - kakršno imamo zdaj in ki najbrž še ni najbolj prava - stalno obratovati in napredovati. Tega pa ne moremo doseči niti zdaj, ko delamo tedensko 48 in tudi več ur. Kaj pa bi bilo šele potem, če bi delali le 42 ur?"

Franc AVBERŠEK,
direktor TOZD RLV-JV

"Gradišnik se je dotaknil dveh največjih problemov temeljnih organizacij RLV in celotne naše delovne organizacije - problema invalidov in problema izkoriščanja mehanizacije v jami!

Glede prvega problema menim!

Dosedanje reševanje problema invalidov ni pravilno. Ta problem moramo začeti reševati s stališča: invalidov sploh ne sme biti ali pa zelo zelo malo!

Na to nas opominja podatek, da je od rudniških upokojencev okrog 70 odstotkov invalidskih upokojencev. Nič manj pa to, da je tudi med našimi aktivnimi rudarji veliko invalidov - kar petina!

Vprašanje invalidov, tudi 'hrbteničarjev', je potemtakem vprašanje preventive, in to predvsem varstva pri delu, seveda pa tudi zaposlovanja. Sicer pa je na tem področju nekaj že storjenega. Raziskava najbolj kritičnih delovnih mest v RLV se je že začela. Znanih je že tudi nekaj rezultatov in med njimi je nekaj takih, ki nas lahko skrbijo; zdravniki so se jih kar ustrašili. Glede na to bi kazalo na tej skupščini sprejeti sklep, da je treba začeto raziskavo še razširiti; z dru-

gimi besedami, še bolj okrepi sodelovanje TOZD RLV oziroma naše delovne organizacije z inštitutom za medicino dela v Ljubljani. To je potrebno tudi zato, da bomo tudi drugim (izven RLV in REK Velenje) lahko dopedali, kakšno je rudarsko delo.

In moje mišljenje glede problema jamske mehanizacije!

Gradišnik je menil, da mehanizacija, ki jo imamo, najbrž še ni najbolj prava. Glede tega je treba reči naslednje! Mehanizacijo za izvoz lignita obvladamo. Delno tudi že mehanizacijo za transport materiala in rezanje lignita na odkopu in pri izdelavi prog. Podpiranje v jami pa je še problem; ne vedno, v vseh razmerah - v zelo težkih pa vsekakor. Zato bo z iskanjem ustrežnejših rešitev na tem področju gotovo treba nadaljevati, in to še posebno na kritičnih delovnih mestih za človeka; na mestih, kjer je problem invalidnosti najhujši!

Zavedati se je namreč treba tudi dejstva, da moramo že v prihodnjem letu povečati letno proizvodnjo rudnika na 4,7 milijona ton; se pravi, glede na predvideno za tekoče leto za 200 000 ton - in da samo z večjo produktivnostjo delavcev toliko več ne bo moč dati, saj je produktivnost delavcev v našem rudniku že zelo blizu meje, ko je ni mogoče več povečevati.

Povečanje števila delovnih dni v letu pa tudi ni več možno rešitev. Vendar ne samo zaradi že omenjenih razlogov, ki terjajo, da tudi pri proizvodnji premoga čimprej preidemo na 42-urni delovni teden, temveč tudi zato, ker smo že za lanskoletno proizvodnjo, ki je znašala 4,4 milijona ton, morali delati tudi v vseh sobotah.

Torej bo na vsak način treba več doseči z mehanizacijoj!

Morda bo kdo menil, kaj pa če bi povečali število zaposlenih, odprli novo odkopno polje, dokupili zanj potrebno odkopno mehanizacijo in tako rešili problem. Marsikdo bi utegnil reči kaj takega. Vendar to ne gre kar tako; novega odkopa ne moreš odpreti od danes na jutri. In tudi iz odprtega odkopa ne moreš dobiti, kolikor bi hotel.

Že samo nova odkopna mehanizacija je zelo draga stvar. Kar preračunajmo! Z metra mehanizirane odkopne fronte - recimo HEMSCHIEDT - dobimo pri sedanjem 'režimu' obratovanja dnevno okrog 11 ton lignita. Naš cilj je 4,7 milijona ton letno v letu 1978. Letos imamo pridobiti v okrog 273 dneh 4,5 milijona ton, torej dnevno okrog 16 500 ton. Se pravi, da bi v letu 1978 morali pri istem številu delovnih dni pridobiti na dan okrog 17 220 ali 720 ton več kot letos. To pa pomeni dodatnih 65 - 70 metrov mehanizirane odkopne fronte HEMSCHIEDT ali investicijo okrog 3,5 stare milijarde, saj nas meter take fronte velja čez 50 starih milijonov; brez všteti stroškov raziskav in priprave novega področja za odkopavanje. Z drugimi besedami, samo kompletna mehanizacija za tolikšno dolžino odkopne fronte HEMSCHIEDT bi terjala investicijo 3,5 stare milijarde oziroma izdatek, ki je približno enak izdatku za enomeščne bruto OD vseh delavcev v temeljnih organizacijah RLV.

Pri tem pa je seveda treba opomniti, da je še vprašanje, če bomo letošnji proizvodni plan (4,5 milijona ton) lahko izpolnili v 273 dneh.

In kakšen sklep se nam ponuja ob vsem tem?

'Režim' obratovanja oziroma izkoriščanja mehanizacije bo treba spremeniti tako, da bo ta obratovala bolj neprekinjeno - z večjim dnevnim učinkom!"

Janko MEH, direktor
TOZD RLV - MT

"Slišali smo več razlogov za nadaljnji razvoj mehanizacije v našem rudniku. Vendar po investicijskem programu za RLV poteka letos zadnje leto razvoja na tem področju. To pomeni, da prihodnje leto ne bo več sredstev za mehaniziranje našega rudnika iz tega vira. Zato je upravičena bojazen temeljnih organizacij RLV, ali bomo lahko zagotovili sredstva za ta namen tudi v prihodnjem in naslednjih letih. In to še posebno zaradi tega, ker TOZD RLV polovico vračunane amortizacije, ki je vir tudi za to dejavnost, združujejo pri SOZD EGS, od tod pa se združeni deleži udeležencem združevanja ne vračajo vedno v celoti.

Nič manj pereč problem pa ni tudi nadomeščanje aktivirane mehanizacije, saj po finančni plati zagotavljamo nadomestitev najbolj izpostavljenе jamske mehanizacije (odkopnega podporja) v desetih letih, čeprav se mnogo te opreme do kraja obrabi že v dveh, treh letih.

Ta problem bo prav tako treba rešiti; ne nazadnje tudi z uvedbo bolj intenzivne vzgoje in usposabljanja delavcev, ki delajo s temi sredstvi!"

Marcel MEDVED, predsednik
občinskega sindikalnega sveta

"V imenu občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije - Velenje: pozdrav vsem navzočim, celotnemu delovnemu kolektivu vaše delovne organizacije pa čestitka za dosežene uspehe v letu 1976!

Vaša današnja razprava je bila izredno bogata in da vedeti, da imate močno sindikalno organizacijo. Vendar, kakor vem iz izkušenj, je še premalo močna na ravni sindikalnih skupin in celotnega članstva osnovnih organizacij! Torej bo treba vaše sindikalno delovanje še bolj usmeriti v reševanje posameznih potreb delavcev v TOZD. In to kljub temu, da ste pri tem dosegli že lepe uspehe; na primer na področju organizacije letovanj in športno-rekreativne dejavnosti. Organizatorje teh aktivnosti je treba pohvaliti!

Takšne rezultate pa bi bilo treba doseči tudi na področju splošne kulture; na tem področju je tudi vaša sindikalna organizacija še premalo aktivna.

Osnovna naloga sindikata kot celote za to in prihodnje obdobje pa je seveda sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami pri uresničevanju zakona o združenem delu, zlasti na področju urejanja dohodkovnih odnosov med organizacijami združenega dela kakor tudi na področju njihovega medsebojnega samoupravnega in poslovnega povezovanja.

Tesno s tem je povezana tudi naloga, ki ste si jo vi že sami zadali v gradivu za to skupščino; in sicer uvedba

doslednega nagrajevanja delavca po delu in njegovem prispevku k rezultatom skupnega dela. Uresničenje te naloge bo odpravila marsikateri problem, ki tare vašo in tudi mnoge druge delovne organizacije, na primer problem pomanjkljive delovne discipline in nizke produktivnosti pa premalega interesa za snovanje tehničnih izboljšav, idr.

Pri tem pa ne gre pozabiti, da od rudarja v jami ni mogoče pričakovati veliko več, kot naredi zdaj. Rezerve so drugod: pri organizaciji dela; pri strokovnem kadru.

Res je sicer, da je rudar nagrajen bolj po skupinskem kot osebnem delovnem učinku, toda doslednemu nagrajevanju po opravljenem delu je najbolj blizu; potrebni so le manjši popravki.

Glede na to je tudi več kot upravičena zahteva rudarjev,

Topolšica v center, ki bi vključeval tudi oddelke za zdravstveno rehabilitacijo invalidov. Nekaj ukrepov v tej zvezi, pa ste se - kot je bilo slišati - lotili že sami ...

V eni prihodnjih števil
Informatorja še sprejeti sklepi!

Uredništvo

V SPOMIN

Pri pridobivanju premoga
rudar nenehno kroti moč

Razprava po poročilih je marsikomu dala misliti.

naj tudi zanje velja 42-urni delovni teden. In zlasti sindikalna organizacija ne bi smela več dopuščati, da se reševanje tega problema odlaga. Če so reševanju napoti finančni problemi v zvezi z nadaljnjim uvajanjem jamske mehanizacije, bi pač morala sprožiti republiško akcijo za razrešitev teh problemov, saj je tudi dejavnost vaše delovne organizacije republiškega pomena.

Podatek, da je med vašimi upokojenci okrog 70 odstotkov invalidskih, je pretresljiv in terja takojšnje ukrepanje za odpravo razmer, ki povzročajo invalidnost.

Obenem pa bo treba poskrbeti tudi za ustrežnejšo zdravstveno rehabilitacijo in bolj gospodarno zaposlovanje delavcev, ki so postali invalidi; in to tudi v občinskem merilu.

Sicer pa je glede teh problemov nekaj že storjenega. V programu razvoja naše občine za obdobje 1976 - 1980 je predvidena izgradnja več industrijskih obratov, v katerih bi delali pretežno invalidi, ter razširitev bolnice

nevidnih naravnih sil.

A včasih ga narava izigra
in terja najbolj kruto plačilo
za izkoriščanje svojih dobrin ...

Trenutki, ko smo si ob prehodu starega v novo leto stisnili roke in si zaželeli predvsem veliko sreče pri delu, so komaj dobro minili. Spet smo se lotili, polni volje in poleta, uresničevanja zahtevnih delovnih nalog ...

Za nami so bili štirje delovni dnevi v letošnjem letu. Napočil je peti. Sobotno jutro. Takšno kot ostala jutra. Rudarji so pravkar poprijeli za delo. Tudi skupina v južnem krilu jame Zahod! Ura je bila osem ...

Iznenada so se sile narave zganile. Izbruh zemeljskega plina je zahrbtno pahnil v rov celo goro zdobljenega premoga. V hipu je ušoda razblinila naše želje o sreči

pri delu ...

Na številki 109 raziskovalne proge, kjer je bilo tedaj deset rudarjev, so ugasnila štiri mlada življenja ...

Vlado BRAJER
iz Jenkove 18 b,
Velenje

Rodil se je 18. maja 1949 v Tremerjah, celjsko področje.

Leta 1967 je končal rudarsko šolo v Velenju, potem pa je do leta 1971, ko se je ponovno vrnil v Velenje, delal v rudniku rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik.

Po vrnitvi v Velenje je nekaj časa delal v TGO Gorenje, od 14. junija 1971 naprej pa v našem rudniku; kot kvalificiran rudar kopač.

Bil je mlad in drzen, a vendar preišljen delavec. Rad je razdal svoje sposobnosti; sodelavci so ga poznali kot človeka, ki je pripravljen prevzemati vse težko in deliti tudi dobro.

Izgubili smo vestnega delavca, Vladova žena Marija - rojena Slemenšek, dobrega moža, otroka Simona, rojena septembra 1972, in Vladimir, rojen junija 1976, pa skrbnega očeta.

Vlado DIJANUŠ
iz Kidričeve 12,
Velenje

Rodil se je 28. avgusta 1949 v Rakovcu pri Novem Marofu, Hrvatska.

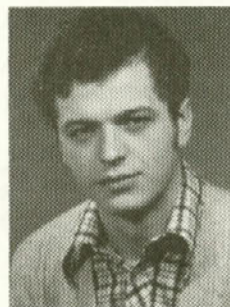
Sprva je delal v Cinkarni Celje, med velenjske rudarje pa je prišel 8. maja 1974. Delati je začel kot nekvalificiran delavec. Že marca 1975 pa je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in aprila lani še za kvalificiranega kopača.

Pri svojem delu je bil vedno pripravljen pomagati in razumeti sodelavce, obenem pa tudi sprejemati nasvete, saj jih je kot mlad rudar tudi potreboval. Hitro se je učil in napredoval; zagotovo bi postal eden tistih, ki jim pravimo: "Ta je pravi knap, prekaljen, pozna ti

vsako ped poti pod zemljo!"

Spominjali se ga bomo kot nesebičnega in požrtvovalnega tovariša, ki ni klonil niti pred najtežjim in najnevarnejšim delom.

Vlado Dijanuš je zapustil sina Dejana, rojenega septembra 1975 v Celju.

Alojz PUŠNIK
iz Topolšice 69

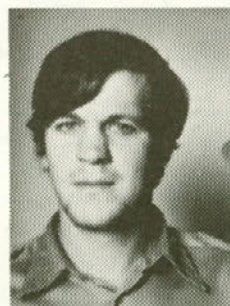
Rodil se je 12. junija 1953 v Gradišču nad Ožboltom, mariborsko območje.

Leta 1973 je končal rudarsko tehniško šolo v Velenju. Po odsluženem vojaškem roku je od maja 1975 do 18. marca 1976 delal pri Hidromontaži Maribor, od tega dne dalje pa kot rudarski tehnik v velenjskem rudniku.

Ni ga med rudarji, ki ga v tem kratkem času, kolikor je Lojze živel in delal med njimi, ne bi prepoznal za vrednega vsega zaupanja in spoštovanja.

Lojze je bil miren in pošten človek s pametnimi načrti. Z ženo Jožico - rojeno Stropnik, sta se namenila izgraditi tudi lastni dom, a usoda tega ni hotela.

Brez očeta je ostal šele septembra 1976 rojeni Boštjan.

Stanislav RAJH
iz Aškerčeve 2,
Velenje

Rodil se je 23. oktobra 1946 v Žerovincih pri Ormožu.

Delal je pri biroju za gozdarsko načrtovanje Ljubljana, cestnem podjetju Maribor, v rudniku rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik, sektorju za nove gradnje vodne skupnosti Drava - Mura v Ljutomeru, enoti Ingrada v Ljutomeru, enoti za gradnje in montaže Elektro Maribor v Ljutomeru, od 15. avgusta 1974 pa kot nekvalificiran kopač v našem rudniku. Že marca 1975 je opravil izpit za učnega kopača, lani pa je začel obiskovati še šolo za kvalificirane kopače.

Mladostni nemir je Stanka zgodaj speljal z doma. Pri iskanju sreče in novega bivališča ga je vodil iz kraja v

kraj. V Velenju je našel miren dom, a zaradi krute usode žal ne za dolgo.

Stanislav je zapustil ženo Frančiško - rojeno Petrena, ter sina Stanka, rojenega oktobra 1969, in Stojana, rojenega novembra 1970.

Skorajda vedno prežeče nevarnosti na jamskih deloviščih so tokrat terjale sama mlada življenja. Zato je pretresljiva vest o tragični nesreči v naši jami toliko bolj odjeknila. Svojem in sodelavcem preminulih kakor tudi celotnemu kolektivu naše delovne organizacije so številne organizacije in posamezniki poslali sožalne brzojavke; med drugimi tudi:

- Andrej Marinc;
- Astra, oddelek zaščita;
- Družbenopolitične organizacije SOZD EGS;

- Mirko Ganter, elektrarna Medvode;
- Montana Žalec;
- Mornari i starješine razarača Split;
- Muris Osmanagić, prof.dr.ing., iz Sarajeva;
- Občinski odbor ZZB NOV Velenje, predsednik Filip Lesnjak;
- Občinski svet Zveze sindikatov Slovenj Gradec;
- Občinski svet ZSS Velenjeinobčinski odbor Sindikata delavcev energetike in premogovništva;
- Opštinski odbor ZZB NOV Vrnjačka Banja;
- Omnikomerc Beograd;
- Plamen Zagreb;
- Poslovno združenje energetike Ljubljana;
- Predsednik CK ZKS France Popit;
- Predsednik skupščine SR Slovenije dr. Marjan Brečelj;
- Rapid Beograd;
- REK Kolubara - Vreoci, generalni direktor Miletić;

- Duhan Podravska Slatina;
- Džemal Bjedić;
- Edvard Kardelj;
- Energoinvest - Varnost Zagorje;
- Franc Leskošek - Luka;
- Janez Miklavčič, sekretar sveta ZK SOZD Gorenje;
- Kolektiv in učenci osnovne šole Gustav Šilih Velenje;
- Kolektiv kemijske industrije "Kamnik" iz Kamnika;
- Kolektiv Merkur - Kurivo Kranj;
- Kolektiv Rudis - Engineering Trbovlje;
- Kombinat Kostolac - glavni direktor kombinata Kosta Makar;
- Komite občinske konference ZKS Laško;
- Komite občinske konference ZKS Slovenj Gradec;
- Komite občinske konference ZKS Velenje, Franjo Korun;
- Medobčinski svet ZKS Celje;
- Medobčinski svet ZSS za celjsko območje, predsednik Ivan Kramer;

- REK Zasavje - Trbovlje;
- Republiški odbor Sindikata delavcev energetike in premogovništva;
- Republički odbor Sindikata radnika industrije i rudarstva SR BiH;
- Rudari istarskih ugljenokopa "Raša";
- Rudarska gradbena dejavnost Trbovlje;
- Rudarski inštitut Ljubljana;
- Rudarski kolektiv Krasnolimanskaja, ZSSR;
- Rudnik Breza;
- Rudnik Globoko;
- Rudnik Kanižarica;
- Rudnik Mežica;
- Rudnik Senovo;
- Samoupravna interesna zajednica za zapošljavanje Dobo;
- Savezni odbor Sindikata radnika industrije i rudarstva Jugoslavije, predsednik Rade Galeb;
- Sergej Kraigher;

- Skupnost za zaposlovanje Gornja Radgona;
- Skupnost za zaposlovanje Laško;
- Skupnost za zaposlovanje Velenje;
- Skupščina in izvršni svet občine Trbovlje;
- Skupščina občine Zagorje ob Savi;
- Skupština opštine Djakovica, Enver Pruti;
- Skupština opštine Split, Vjekoslav Vidjak;
- Skupština opštine Tuzla;
- Slovenijales, tovarna pohištva Brežice;
- Soške elektrarne Nova Gorica;
- Stane Dolanc;
- Strojna tovarna Trbovlje;
- Šuma - Ogrijev Zagreb;
- Tehno impex Ljubljana - Zupančič;
- TIM Laško;
- Titovi rudniki "Kreka Banovići", Tuzla;
- Tone Bole;
- Tone Tribušon;
- Toplarna Ljubljana;
- Udruženje rudnika uglja, ing. Čuk i Jokanović;
- Udruženje vozača Banja Luka;
- Unis Sarajevo;
- VTO Montanistika;
- Zajednica za zaposlovanje Tuzla - Sember Miloš;
- Združeni rudniki uglja Bosne i Hercegovine;
- Združeno elektroprivredno preduzeće Srbije, ing. Radivoje Marković.

Rudarski stan terja močne in pogumne ljudi. Kot je zapisal naš pesnik Aškerc: "... Kdor se rad boji, pod zemljo ta ne hodi kruha iskat ...!"

Pa vendar, ob nesrečah, ki terjajo človeška življenja, nas nevede stisne v grlu in nehote pomislimo: "Prekleta naj bo jama, preklet naj bo knapovski kruh!" A že smo na poti proti Prelogam pa Škalam. Spet se srečujemo v rovih pa kopljemo in kopljemo to črno zlato ...

Kdo bi se vprašal: "Le čemu?" Rudar bi mu odgovoril: "Čutim, da mi je jama kljub svoji zahrbtnosti prirasla k srcu, vem, da je del vseh nas - in zavedam se, da je kolektivno delo pogoj našega napredka."

Za vaše delo - Vladimir, Vlado, Alojz in Stanislav - se zahvaljujemo. Spomin na vašo smrt bo večno boleč, a spomin na vašo življenja in delo trajen!

Člani rudarskega kolektiva se zavedamo, kako težka izguba je vašo smrt za vaše svojce.

V spominu nam ostanete tudi v naši skrbi za vaše otroke, ki so lahko ponosni na svoje očete!

IN MEMORIAM

V temi globočin že mnogo let
rudarji črni s premogom se boré.
Pa pride dan, ko jamski svet
znenada se upre.

Sprosti se moč, zli duh temè,
ki jim trenutek vsak preti.

Le pok iz rova čuje se -
in vse v tihoti onemi.

Odšlo jih je deset
v ta svet,
da črno bi zlato kopali,
a živih ostalo je le šest;
drugi so življenja dali ...

G. Triglav (DSSS)

Vojakovo pismo

Naš delavec Zlatko HOJNIK, ki je odšel oktobra lani na odsluževanje vojaškega roka, nam je iz Titograda poslal pismo. Zlatko je član kolektiva naše delovne organizacije od julija 1974. Je kvalificiran kopač; najprej je delal v Klasirnici, nato v Jami vzhod, od septembra 1975 pa v Jami zahod.

V pismu izreka vsem našim rudarjem, posebno pa svojim nekdanjim sodelavcem v južnem krilu jame Zahod in svojcem preminulih v tragični nesreči, ki se je pripetila v naši jami 8. januarja, globoko sožalje. Pravi, da ga je žalostna vest o tem, da so štirje rudarji izgubili življenje, šest otrok pa očete, silno pretresla.

Ob koncu se svojim nekdanjim sodelavcem, posebno pa poslovojni Šilihu, zahvaljuje za čestitko, ki so mu jo poslali pred novim letom, in želi tako njim kakor tudi vsem drugim rudarjem v naši delovni organizaciji, da bi pri delu v bodoče ne imeli nobene nezgode.

In še njegov naslov, če bi mu morda kdo želel pisati!

ZLATKO HOJNIK, V.P. 8415/3b, 81002 TITOGRAĐ

Uredništvo

V imenu zdravniške etike

Dosti se je nabralo vsa ta leta dobrega in slabega. Uspeh zelo radi obesimo na velikizvon; da se razlega po vsej bližnji in daljni soseski. Neuspeh, ki mu marsikdaj botruje naša nepremišljenost, pa sprejmemo različno; odvisno od človeka, ki ga je polomil; nekateri morajo odleteti, drugi pa ostanejo na svojih položajih, kot da se ni nič zgodilo. Naučili in navadili smo se napake krpati, čeprav so klicale, naj jih odpravimo. Napake so postale del naše stvarnosti, vsakdanjega življenja. Star pregovor pravi: "Na napakah se učimo?" Vsiljuje se vprašanje, kaj smo se mi naučili. Velenje vtisne bežnemu obiskovalcu trajen vtis. Poznajo ga po vsem svetu. Škoda, da bežni obiskovalec ne more spoznati vsebine mesta; odnosov med ljudmi, ostrih socialnih nasprotij in spodrivanj, težav šolstva in otroškega varstva, "hohštaplerstva" na marsikaterem koraku.

Velenje je nedavno postalo mesto, mesto je zrastle,

vendar še ni dozorelo in še dolgo ne bo, če bo negovalo svoje napake.

Na vrata naše organiziranosti trka zakon o združenem delu. Občutek imam, da se ne zavedamo vseh ravni, ki nam jih ponuja. Prihaja z namenom, da bi v naše gospodarstvo in medsebojne odnose prinesel red - pamenten red, ki je nujno potreben za boljše delo in delovne uspehe. Ne bojimo se, da ga ne bi mogli upoštevati na papirju. Bojimo se, ker ga bo treba upoštevati tudi v našem življenju, v skladu s potrebami.

Zdravstvo je tudi del našega življenja in potreb. In tudi glede zdravstva marsikdaj nergamo in preklinjamo, češ da z njim ni vse tako, kot bi moralo biti. Kljub temu pa vendarle sledi zdravniški etiki in vsebini zdravniške prisega. Tega ne moremo zanikati! So pa razmere v njem včasih težavne. In o tem in našem zdravstvu

nalogo reševati v sodelovanju s TOZD in njihovimi družbenopolitičnimi organizacijami ter samoupravnimi organi. Kaj pričakujemo od njih? Predvsem aktivnost pri delovni vzgoji delavcev. Šele tako povezani in dogovorjeni bomo lahko zmanjšali rast števila odsotnosti od dela zaradi bolezni in zdravljenja.

Vprašanje: Ob srečanjih z našimi delavci često ugotavljamo nezadovoljstvo s storitvami našega zdravstvenega doma. Delavci se večkrat pritožujejo, da zdravniki "zginejo" ali celo uro malicajo. Govorijo tudi o površnih pregledih, neprijaznosti in še bi lahko naštevali. Končno bo enkrat treba pogledati resnici v oči in odpraviti nepravilnosti, ali ne?

Odgovor: Pritožbe so delno upravičene, toda ne smemo pozabiti, da so tako pacienti kakor osebje v zdravstvenem domu včasih nestrpni. Naslednji problem pa je

nasploh nam je pripovedoval Ivo Blekač, upravnik strokovne službe v podružnici regionalne zdravstvene skupnosti Ravne na Koroškem - Velenje!

Vprašanje: Na kakšne načine boste v srednjeročnem obdobju izboljšali zdravstvene storitve?

Odgovor: Želja vseh občinskih zdravstvenih skupnosti v naši regiji je, da bi v obdobju 1976-1980 tako okrepili zdravstvene službe, da bi lahko zagotavljale popolno zdravstveno varstvo vseh občanov. Ob vsem tem pa ugotavljamo, da zdravstvu še vedno primanjkuje denarja za uresničevanje zadanih nalog.

Posebno mesto smo v srednjeročnem programu namenili varstvu aktivnih zavarovancev. Z njim želimo zmanjšati število nesreč pri delu in izven dela, ki postajajo vse bolj pereč problem in imajo velik delež med vzroki "bolniških". Vsekakor pa bomo morali to

prenagel razvoj Velenja oziroma dejstvo, da se razvoj gospodarstva premnogokrat ne ozira na dogovore o zaposlovanju. Recimo, vsi vemo, da bo IV. faza šoštanjske termoelektrarne terjala nadaljnje povečanje proizvodnje premoga. In da bi to dosegli, bomo morali zaposliti nove rudarje, ki bodo večidel prišli od drugod. A ne sami, marsikateri bo prišel z družino. Zaradi tega pa je celotni priliv prebivalstva okrog dvakrat večji kot samo priliv delavcev, vendar to le malokdo upošteva. Probleme ugotavljamo šele potem, ko so kapacitete zdravstva, otroškega varstva, šolstva, itd. nezadostne.

Vprašanje: Našo delovno organizacijo, predvsem pa njene TOZD RLV, tare še posebej problem delovnih invalidov. Vedno več jih imamo; že čez 800 - in vsem je treba zagotoviti kar najbolj ustrezno delovno mesto. A ne gre samo za to; ugotavljanje invalidnosti imajo skoro docela v rokah invalidske komisije. Vendar te opravljajo to delo nezadovoljivo. Delavci, ki so na tem, da

jim priznajo ali ne priznajo invalidnost, se pritožujejo, da si morajo priznanje invalidnosti in pravic z njo v zvezi večkrat iztožiti. Mnenja smo, da to ni prav; da bi jim morale invalidske komisije v vseh ozirih priskočiti na pomoč, namesto da marsikomu težave še povečujejo. Kaj vi mislite o tem?

Odgovor: Dejal bi, da so takšne razmere posledica dveh vzrokov, in to objektivnega in subjektivnega. Prvi, objektivni, je v tem, da število invalidov čezmerno narašča, drugi pa v tem, da invalidi premalo poznajo svoje pravice, saj pogosto ne vedo niti, katere pravice jim gredo iz invalidskega in katere iz zdravstvenega varstva. Ampak vedno ni bilo tako! Dolga leta sem delal na področju invalidskega zavarovanja, in rečem lahko, da je le malokdaj prihajalo do konfliktov med službo za invalidsko zavarovanje in invalidi, še bolj redko pa do tožb. Dosti smo imeli opraviti le s pritožbami invalidov zoper ugotovitve prvostopenjske invalidske komisije. Vendar stvari so se domala vedno dale pametno urediti. Upoštevati je bilo treba le, da ocena te komisije temelji na izvidih zdravnikov specialstov in da mnogi invalidi ne vedo, kakšne so realne možnosti za uveljavitev njihovih zahtev, na primer do ustreznega drugega delovnega mesta, osebnih dohodkov in nadomestil.

Toda vrniva se k prvemu vzroku problemov; k temu, da število invalidov čezmerno narašča in da bo zato treba največ storiti na področju izboljševanja delovnih razmer ter

kot hospitalna ustanova nasešita v dva obstoječa objekta, in sicer Smrečino in Planiko, paviljon Mladika pa bi preuredili za fizioterapevtske namene, kjer bi bile kopalne kadi, bazeni itd. Na ta način bi lahko zdravstveno rehabilitirali ogromno število invalidov in tudi tiste, ki so na tem, da bi postali invalidi. Se pravi, da bi s tem lahko posvetili vso skrb tudi rudarjem, ki delajo v razmerah, kjer mora biti njihova telesna drža zdravstveno abnormalna zlasti za hrbtenico.

Vprašanje: Kaj pa analiza vode? Je že opravljena - da se ne bi bilo treba bati, da bi potem, ko bo vse nared, ugotovili: ne ustreza predpisom? Pri nas se namreč kaj takega večkrat primeri.

Odgovor: Vse meritve so že pri kraju in kažejo, da je voda ne le zelo kvalitetna, ampak da je v Topolšici najmočnejši termalni vrelec v Sloveniji. Temperatura vode je okoli 32 °C, pretok vode približno 50 litrov v sekundi - in ta količina steče zdaj neizkoriščena v potok!

Namen celotnega projekta Topolšica je zaradi tega usmerjen tudi v zdraviliški turizem. V Topolšico bi torej ljudje obenem prihajali tudi na dopust.

Za takšno kombinacijo, letovanje in zdravljenje, so namreč ugodni tudi klimatski pogoji, saj Topolšica leži med gozdovi, kamor ne seže ne dim iz šoštanske termoelektrarne ne proizvodno območje rudnika. Povem naj še, da bo celotni kompleks Topolšica zavzel pet hektarov površine z objekti in parki, k njemu pa bo spadalo še devetdeset hektarov zaščitene gozdne površine, na kateri ne bo mogoče graditi nobenega industrijskega objekta, tako da bo ostala narava nespremenjena, neokrnjena.

Vprašanje: Celotni projekt mora biti uresničen do leta 1980, kajne?

Odgovor: Do leta 1980 želimo urediti okolje in zgraditi najosnovnejše objekte, ki so potrebni za delovanje takšne ustanove.

✱

Vprašanje: Kaj ko bi razgovor preusmerila k začetku - k zdravstvenim storitvam; k temu, kaj boste ukrenili, da bo manj čakanja pri zdravnikih?

Odgovor: Zavedati se moramo, da, kot sem že nakazal, v Velenju ne gre za naravni, ampak za umetni prirastek prebivalstva, ki ga pogojuje hiter razvoj gospodarstva. In to je vzrok, da naše zdravstveno osebje ne more ustreči ljudem v krajšem času. Odkrito pa lahko rečem, da je organiziranost in zmogljivost večjih zdravstvenih ustanov, kot je naš zdravstveni dom, še slabša.

Sicer pa v našem srednjeročnem načrtu predvidevamo, da bomo razširili našo splošno zdravstveno službo za enajst zdravnikov, dva zobozdravnika, 21 medicinskih sester in 15 drugih zdravstvenih delavcev. Upamo, da bomo na ta način lahko precej skrajšali čakalno dobo.

Poleg tega bomo izboljšali tudi oskrbo z zdravili, saj bomo zaposlili še 5 farmacevtov z visoko in 4 s srednjo izobrazbo. Prvi korak za boljše preskrbo z zdravili smo že storili - lekarna dela neprekinjeno; torej lahko dobimo potrebno zdravilo ob vsaki uri.

Ob tem pa je treba opominiti, da se bodo morali drugače vesti tudi uporabniki zdravstvenih storitev. Recimo, dosti ljudi išče zdravniško pomoč le v dopoldanskem delovnem času, čeprav bi jo lahko tudi popoldne.

Vprašanje: Še tole vprašanje! Kako pa poteka povezovanje zdravstva med regijami?

Odgovor: Najbolj pereče je plačevanje izven regije opravljenih zdravstvenih storitev. Pri tem je posamezna regionalna zdravstvena skupnost v podrejenem položaju, saj postavlja cene na kraju samem. Prepričan pa sem, da gre pri tem za dvojne cene; manjše za do mačine in večje za bolnike, ki pridejo iz drugih regionalnih skupnosti.

So pa določena zdravljenja gotovo tudi upravičeno zelo draga. Denimo, v ljubljanskem kliničnem centru leži bolnik iz naše regije, ki lahko živi le z umetnimi pljuči, in zanj so nam za pol leta poslali račun, ki znaša 58 starih milijonov.

Vidite, na take primere pa v našem združenem delu premalo računamo.

Potem so tu še težave, ker hočejo bolnišnice uveljaviti plačevanje storitev posebej za hotelski del in posebej za zdravila, operacije itd., mi pa se s tem nikakor ne moremo strinjati.

Zdaj pa bi za danes končala! Za sklep bi rekel le: vsi stremimo za ciljem, da bi čim boljše zadovoljevali potrebe naših ljudi na področju zdravstva, in upamo, da bomo temu cilju vedno bolj blizu ...

Uredništvo in Rozman Andrej

Skladnost

zdravstvene rehabilitacije invalidov!

To področje smo namreč doslej preveč zapostavljali oziroma nismo izkoristili vseh možnosti, ki jih imamo. Zato ni naključje, da smo tudi v srednjeročnem programu razvoja naše občine to področje še posebej poudarili. Načrtovali smo vrsto ukrepov za zmanjšanje problema invalidov. Ne nazadnje tudi za povečanje kapacitet za njihovo zdravstveno rehabilitacijo. Pri tem imam v mislih razvoj fizioterapije v Topolšici, kjer imamo na razpolago naravne možnosti, zlasti termalno vodo, ki pa jih doslej nismo kaj prida izkoristili.

Vprašanje: Predvidena izgradnja centra za rehabilitacijo v Topolšici je dvignila precej prahu in negotovanja. Zakaj?

Odgovor: Gre le za zmanjšanje hospitalne dejavnosti v obstoječih zgradbah, kjer se zdravijo pljučni bolniki, na račun uvedbe zdravstvene rehabilitacije invalidov. In glede na to so bile nepravilne in škodoželjne trditve, da v trikotniku Celje - Topolšica - Slovenj Gradec gradimo tretjo splošno bolnišnico. V sprejetem srednjeročnem programu razvoja občine in v programu razvoja Topolšice je namreč natančno zapisano, da želimo le desetletja star pljučni oddelek, ki je svoje čase zdravil samo tuberkulozo, danes pa zdravi vsa pljučna obolenja, usposobiti tudi za interni oddelek. In sicer tako, da se bi bolnišnica

Srečno!